

W Y R O K

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lutego 2022 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący : Sędzia del. Agnieszka Zwęglińska-Wójcik

Protokolant: Ewelina Drewnik

po rozpoznaniu w dniu 3 lutego 2022 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa [REDACTED]

przeciwko Santander Bank Polski S.A z siedzibą w Warszawie

o zapłatę

- I. zasądza od strony pozwanej Santander Bank Polski S.A z siedzibą w Warszawie na rzecz powodów [REDACTED] oraz [REDACTED] łącznie kwotę 9.881,44 zł (dziewięć tysięcy osiemset osiemdziesiąt jeden złotych 44/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 4 lutego 2022 r. do dnia zapłaty;
- II. zasądza od strony pozwanej Santander Bank Polski S.A z siedzibą w Warszawie na rzecz powodów [REDACTED] oraz [REDACTED] łącznie kwotę 28.092,06 CHF (dwadzieścia osiem tysięcy dziewięćdziesiąt dwa franków szwajcarskich 6/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 4 lutego 2022 r. do dnia zapłaty;
- III. w pozostałym zakresie powództwo oddala;
- IV. zasądza od strony pozwanej Santander Bank Polski S.A z siedzibą w Warszawie na rzecz powodów [REDACTED] oraz [REDACTED] łącznie tytułem

zwrotu kosztów procesu kwotę 7.917,00 zł (siedem tysięcy dziewięćset siedemnaście złotych) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku do dnia zapłaty;

- V. poleca pobrać strony pozwanej Santander Bank Polski S.A z siedzibą w Warszawie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 183,75 zł (sto osiemdziesiąt trzy złote 75/100) tytułem pokrycia wyłożonych przez tut. Sąd kosztów postępowania.

UZASADNIENIE

WYROKU SĄDU OKRĘGOWEGO W KRAKOWIE

Z DNIA 15 LUTEGO 2022 R.

Powodowie [REDAKTOWANE] w pozwie złożonym w dniu 4 maja 2020 r. przeciwko stronie pozwanej Santander Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie wnieśli o:

1. zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powodów łącznie kwoty 4.359,69 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 3 kwietnia 2020 r. do dnia zapłaty,
2. zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powodów łącznie kwoty 28.092,06 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 3 kwietnia 2020 r. do dnia zapłaty, ewentualnie zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powodów łącznie kwoty 43.533,58 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 3 kwietnia 2020 r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu powodowie podali, że w dniu 28 kwietnia 2008 r. zawarli z poprzednikiem prawnym strony pozwanej umowę kredytu na kwotę 200.800 zł na okres kredytowania wynoszący 360 miesięcy. Kredyt był przeznaczony na sfinansowanie dokończenia budowy domu jednorodzinnego. Umowa została zawarta z wykorzystaniem przedłożonego przez Bank wzoru, którego treść nie podlegała negocjacji. Kredyt był kredytem waloryzowanym w CHF - świadczenia stron z tytułu umowy kredytu przeliczane były według kursów CHF określonych w Tabelach Kursów Banku. Wypłacona powodom kwota kredytu w walucie złoty polski została przeliczona na kwotę w walucie CHF według kursu kupna dewiz dla CHF, zaś raty kredytu spłacane przez powodów w walucie złoty polski były przeliczane na walutę CHF

według kursu sprzedaży dewiz dla CHF. Przed zawarciem umowy powodowie nie zostali szczegółowo poinformowani o wiążącym się z nią ryzyku, w tym w szczególności o ryzyku kursowym.

W ocenie powodów postanowienie umowy odnoszące się do przeliczania świadczeń stron według kursów waluty CHF należy uznać za abuzywne w rozumieniu art. 385¹ k.c., a tym samym za niewiążące powodów. Postanowienia te wpływają na wysokość salda kredytu oraz wysokość poszczególnych rat kredytowych. Jednocześnie odnoszą się w swojej treści do kursu kupna lub sprzedaży waluty CHF ustalonego w Tabelach Kursów Banku. Umowa nie zawiera żadnych zapisów wyjaśniających sposób określania wysokości kursów waluty CHF zawartych w Tabelach Kursów. Tym samym kursy waluty CHF mogły być kształtowane przez Bank w dowolny sposób, bez możliwości kontroli ze strony powodów. W konsekwencji powodowie zostali pozbawieni możliwości określenia potencjalnego ryzyka związanego z umową i oszacowania całkowitych kosztów kredytu, a Bank zabezpieczył się przed ryzykiem kursowym, przenosząc je w całości na powodów. Powodowie zwrócili również uwagę, że zastosowanie w umowie dwóch mierników wartości w postaci kursu kupna i kursu sprzedaży CHF prowadziło do niczym nieuzasadnionego zawyżenia kwoty spłacanych przez nich rat kredytu. Nadto mechanizm zastosowany w umowie prowadził do nałożenia na powodów obowiązku zapłaty odsetek od kwoty wyższej niż kwota wykorzystanego kredytu. Powyższe okoliczności zdaniem powodów świadczą o tym, że kwestionowane przez nich postanowienia umowy zostały sformułowane w sposób niejednoznaczny, jak również że kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Jednocześnie powodowie uważają, że kwestionowane przez nich postanowienia umowy nie dotyczą głównych świadczeń stron, a po ich usunięciu umowa może nadal funkcjonować. Ich usunięcie powoduje jednak powstanie po stronie powodów nadpłaty rat kredytu, której zwrotu domagają się od strony pozwanej. Powodowie wskazali przy tym, że domagają się jedynie zwrotu nadpłaty za okres od 2 kwietnia 2010 r. do 2 marca 2020 r.

Ewentualnie powodowie wskazali, że przy uznaniu kwestionowanych przez nich postanowień umowy za kształtujące główne świadczenia stron, umowa musi zostać uznana za nieważną. Za nieważnością umowy w ocenie powodów może także przemawiać jej sprzeczność z naturą stosunku prawnego umowy kredytu, wynikająca z niedookreślenia wysokości świadczeń stron spowodowanej odniesieniem ich wysokości do kursów waluty CHF ustalanych jednostronnie przez Bank oraz obciążenia kredytobiorcy nieograniczonym ryzykiem kursowym, jak również sprzeczność umowy z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe, wynikająca z braku

możliwości określenia na podstawie zapisów umowy kwoty kredytu tj. salda kredytu wyrażonego w walucie CHF.

Pismem procesowym z dnia 16 czerwca 2021 r. powodowie zmodyfikowali żądanie pozwu w ten sposób, że wnieśli o zasądzenie od strony pozwanej:

1. kwoty 9.881,44 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi:
 - od kwoty 4.359,69 zł od dnia 3 kwietnia 2020 r. do dnia zapłaty,
 - od kwoty 5.521,75 zł od dnia doręczenia odpisu pisma stronie pozwanej do dnia zapłaty,
2. kwoty 28.092,06 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 3 kwietnia 2020 r. do dnia zapłaty, ewentualnie kwoty 43.533,58 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 3 kwietnia 2020 r. do dnia zapłaty.

W ostatecznym stanowisku procesowym wyrażonym na rozprawie w dniu 3 lutego 2022 r. powodowie wskazali, że żądają zasądzenia wskazanych przez nich kwot **w roszczeniu głównym z uwagi na nieważność umowy kredytu.**

W odpowiedzi na pozew **strona pozwana Santander Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie** wniosła o oddalenie powództwa w całości. Wskazała, że zawarta między stronami umowa kredytu stanowi ważne i skuteczne zobowiązanie i brak jest podstaw do stwierdzenia jej nieważności z mocy prawa. Kredyt indeksowany do waluty obcej nie jest kredytem złotowym. Należy wyraźnie rozróżnić walutę zobowiązań wynikających z zawarcia umowy (tj. walutę kredytu) od waluty spełnienia kredytu (tj. waluty, w jakiej dokonywano wypłaty kredytu oraz spłat rat). Walutą zobowiązania kredytowego była i jest waluta obca. Powiązanie kredytu indeksowanego do waluty obcej z daną walutą polega również na sposobie finansowania tego kredytu przez Bank. Aby było możliwe udzielenie kredytu indeksowanego do CHF i poddanie go oprocentowaniu właściwemu dla tej waluty obcej (LIBOR CHF), Bank musiał pozyskać walutę CHF lub zaciągnąć określone zobowiązanie w tej walucie.

Pozwany Bank zaznaczył, że klauzula indeksacyjna (klauzula ryzyka kursowego) i klauzula kursowa (klauzula różnicy kursowej) to odrębne postanowienia, które powinny podlegać odrębnej ocenie z punktu widzenia abuzywności. Klauzula indeksacyjna przewidująca sam mechanizm indeksacji kredytu i wyrażenie zadłużenia w walucie CHF nie podlega ocenie z

punktu widzenia abuzywności, ponieważ określa główny przedmiot świadczeń stron i została sformułowana w sposób jednoznaczny. Klauzula kursowa odsyłająca do tabel kursowych Banku również nie jest abuzywna. Określanie pierwotnej wysokości zadłużenia kredytobiorców oraz wysokości rat kapitałowo – odsetkowych kredytobiorców w walucie CHF poprzez odesłanie do bankowych tabel kursowych w dacie zawarcia umowy kredytu stanowiło powszechną praktykę rynkową. Brak było jednocześnie wówczas przepisu prawa obligującego Bank do precyzyjnego określania w treści umów kredytowych zasad ustalania tabel kursowych. Pozwany Bank podkreślił, że oferując powodom zawarcie umowy kredytu udzielił im pełnej i rzetelnej informacji na temat mechanizmu funkcjonowania kredytu indeksowanego kursem CHF, w tym poinformował ich o ryzyku wiążącym się z zawarciem tego rodzaju umowy. O wykonaniu przez pozwanego obowiązku informacyjnego świadczą chociażby oświadczenia powodów zawarte w umowie.

W ocenie pozwanego Banku ewentualna eliminacja klauzuli indeksacyjnej z umowy znosiłaby nie tylko sam mechanizm indeksacji, ale również unicestwiłaby ryzyko kursowe, które jest bezpośrednio związane z indeksacją kredytu i stanowi główny przedmiot zawartej przez strony umowy. Utrzymanie umowy w mocy pomimo wyeliminowania tego ryzyka całkowicie zniekształcałoby pierwotną wolę stron, co każe przyjąć, że nie jest to prawnie możliwe, a umowa podlegałaby unieważnieniu. Dodatkowo wskaźnik LIBOR jest w sposób prawny oraz funkcjonalny powiązany z całym mechanizmem indeksacji. Bez powiązania kredytu z walutą CHF oparcie oprocentowania o wskaźnik LIBOR CHF byłoby prawnie oraz ekonomicznie niemożliwe.

Z kolei po ewentualnej eliminacji klauzuli kursowej istnieje możliwość wykonywania umowy kredytu. Nawet gdyby przyjąć, że po usunięciu klauzuli kursowej nie da się ustalić kursu CHF na potrzeby ustalenia wysokości rat kredytu, to możliwe jest spłacanie rat kredytu bezpośrednio w walucie CHF. W sytuacji uznania przez Sąd, że po wyeliminowaniu klauzuli kursowej umowa nie może obowiązywać, istnieje możliwość utrzymania jej w mocy dzięki zastąpieniu postanowień abuzywnych dyspozytywnym przepisem art. 358 § 2 k.c., co przekładałoby się na zastąpienie kursów CHF określanych w tabelach kursowych Banku kursami średnim waluty CHF publikowanymi przez NBP i dokonanie odpowiednich przeliczeń w oparciu o średni kurs NBP obowiązujący w dniu dokonania danej operacji finansowej.

Pozwany Bank zaznaczył, że ewentualne unieważnienie umowy kredytu miałyby szczególnie szkodliwe skutki dla powodów. Przede wszystkim powodowie zobowiązani będą do zwrotu świadczenia otrzymanego od Banku, co oznacza jednorazowe, znaczne obciążenie finansowe. Ponadto powodowie obowiązani będą do zapłaty kwoty przewyższającej otrzymany kapitał – zwrotu wartości nienależnego świadczenia związanego z korzystaniem z udostępnionego przez Bank kapitału przez wiele lat. Wartość ta powinna być obliczona w oparciu o średnią cenę kredytu w walucie polskiej (gdyż taką kwotę faktycznie otrzymał kredytobiorca), czyli w oparciu o wskaźnik WIBOR, za okres rzeczywistego wykorzystania kredytu.

Z ostrożności procesowej strona pozwana zakwestionowała zasadność naliczenia odsetek od żądanych kwot od dnia 2 kwietnia 2020 r. Strona pozwana otrzymała reklamację sformułowaną przez powodów w dniu 27 marca 2020 r., więc zakreślony przez powodów termin 14 dni na spełnienie świadczenia upłynął w dniu 10 kwietnia 2020 r. W konsekwencji odsetki mogłyby być naliczane dopiero od dnia 11 kwietnia 2020 r. Na wypadek przyjęcia przez Sąd dopuszczalności tzw. „odfrankowienia” umowy kredytu pozwany Bank podniósł zarzut przedawnienia roszczeń powodów obejmujących nadpłaty powstałe w dacie od dnia 2 kwietnia 2010 r. do dnia 4 maja 2010 r. Na wypadek unieważnienia przez Sąd umowy kredytu pozwany Bank podniósł ewentualny zarzut potrącenia wierzytelności powodów o zapłatę dochodzonej kwoty z wzajemną wierzytelnością strony pozwanej o zwrot kwoty udzielonego powodom kredytu w wysokości 200.800 zł. Na wypadek nieuwzględnienia ewentualnego zarzutu potrącenia pozwany Bank podniósł ewentualny zarzut zatrzymania kwoty 200.800 zł stanowiącej roszczenie pozwanego Banku wobec powodów o zwrot kwoty udzielonego kredytu oraz kwoty 69.845,22 zł, stanowiącej roszczenie pozwanego Banku wobec powodów o wynagrodzenie z tytułu korzystania z [REDAKTOWANE]

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 28 kwietnia 2008 r. [REDAKTOWANE] zawarli z Kredyt Bankiem S.A. z siedzibą w Warszawie Umowę kredytu na cele mieszkaniowe EKSTRALOKUM Nr [REDAKTOWANE]. W umowie postanowiono m.in., że:

- o Bank udziela kredytobiorcy kredytu w kwocie 200.800 zł denominowanego (waloryzowanego) w walucie CHF na okres 360 miesięcy od dnia 28 kwietnia 2008 r. do dnia 2 kwietnia 2038 r. (§ 2 ust. 1);

- o kwota kredytu denominowanego (waloryzowanego) w CHF lub transzy kredytu zostanie określona według kursu kupna dewiz dla wyżej wymienionej waluty zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu wykorzystania kredytu lub transzy kredytu (§ 2 ust. 2);
- o kredyt przeznaczony jest na finansowanie dokończenia budowy domu jednorodzinnego wolnostojącego (§ 3 ust. 1);
- o uruchomienie kredytu nastąpi w 2 transzach (§ 4 ust. 1);
- o każda transza kredytu wykorzystywana jest w złotych przy jednoczesnym przeliczeniu wysokości transzy według kursu kupna dewiz dla CHF zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązująca w Banku w dniu wykorzystania transzy (§ 4 ust. 1a);
- o oprocentowanie kredytu w całym okresie kredytowania jest zmienne i stanowi sumę zmiennej stawki odniesienia oraz stałej marży Banku w wysokości 2,00 punktów procentowych z zastrzeżeniem zmiany marży Banku na podstawie § 11a umowy (§ 8 ust. 1);
- o w dniu zawarcia umowy oprocentowanie kredytu wynosi 4,89% w stosunku rocznym i jest równe stawce odniesienia, którą jest stawka rynku pieniężnego LIBOR 3-miesięczny z zaokrągleniem do dwóch miejsc po przecinku z ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc zawarcia umowy publikowana nie serwisu Reuters lub też na jakimkolwiek ekranie zastępczym, powiększonej o marżę Banku (§ 8 ust. 2);
- o całkowity koszt kredytu w dniu zawarcia umowy wynosi 191.215,78 zł (§ 8 ust. 11);
- o szacunkowa, łączna kwota wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest kredytobiorca obliczana na dzień zawarcia umowy wynosi 197.634,78 zł. Ostateczna wysokość łącznej kwoty zależy od wysokości oprocentowania kredytu w okresie obowiązywania umowy i kosztów związanych z ustanowieniem prawnych zabezpieczeń jego spłaty (§ 8 ust. 13);
- o po okresie wykorzystania kredytu kredytobiorca zobowiązuje się do spłaty kredytu wraz z odsetkami w 357 ratach miesięcznych w dniu 2 każdego miesiąca, począwszy od 4 sierpnia 2008 r. Wysokość rat kapitałowo – odsetkowych określana jest w CHF. Spłata rat kapitałowo – odsetkowych dokonywana jest w złotych po uprzednim przeliczeniu rat kapitałowo – odsetkowych według kursu sprzedaży dewiz dla CHF zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu spłaty, a tym samym

zmiana wysokości w/w kursu waluty ma wpływ na ostateczną wysokość spłaconego przez kredytobiorcę kredytu (§ 9 ust. 2);

- o miesięczne raty kapitałowo – odsetkowe ustalone są w równej wysokości (§ 9 ust. 3);
- o w okresie wykorzystania kredytu kredytobiorca spłaca należne Bankowi odsetki (§ 9 ust. 4);
- o spłata odsetek następować będzie w każdym miesiącu okresu wykorzystania kredytu w 2 dniu każdego miesiąca. Wysokość należnych odsetek określana jest w CHF. Spłata należnych odsetek dokonywana jest w złotych po uprzednim przeliczeniu należnych odsetek według kursu sprzedaży dewiz dla CHF zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu spłaty, a tym samym zmiana wysokości w/w kursu waluty ma wpływ na ostateczną wysokość spłaconego przez kredytobiorcę kredytu (§ 9 ust. 6);
- o prawne zabezpieczenie spłaty udzielonego kredytu, odsetek, a także innych związanych z kredytem należności stanowi: 1) hipoteka umowna kaucyjna ustanowiona na wskazanej w umowie nieruchomości do kwoty 401.600 zł zabezpieczająca kapitał, odsetki i inne koszty Banku; 2) cesja na rzecz Banku praw z umowy ubezpieczenia budowy domu jednorodzinnego od ognia i innych zdarzeń losowych; 3) cesja na rzecz Banku praw z umowy ubezpieczenia domu jednorodzinnego od ognia i innych zdarzeń losowych (§ 10 ust. 1);
- o w związku z zacięgnięciem kredytu denominowanego (waloryzowanego) w walucie wymiennej kredytobiorca oświadcza, że został poinformowany przez Bank o ryzyku związanym ze zmianą kursów walut oraz rozumie wynikające z tego konsekwencje (§ 11 ust. 4);
- o kredytobiorca akceptuje zasady funkcjonowania kredytu denominowanego (waloryzowanego) w walucie wymiennej, w szczególności zasady dotyczące określenia kwoty kredytu w walucie wskazane w § 2 umowy, sposobu uruchomienia i wykorzystania kredytu określone w § 4 umowy oraz warunków jego spłaty określone w § 9 umowy (§ 11 ust. 5);
- o wysokość marży Banku ustalonej dla kredytu zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami dotyczącymi oprocentowania (marża standardowa) wynosi 1,00 punkt procentowy. Marża, o której mowa w § 8 ust. 1 umowy, stanowiąca składnik stopy procentowej, została ustalona w oparciu o marżę standardową podwyższoną o 1 punkt procentowy w związku z uruchomieniem przez Bank kredytu przed

uprawomocnieniem się wpisu hipoteki na nieruchomości na zabezpieczenie kredytu. Podwyższona wysokość marży zostanie zniesiona w terminie 30 dni od dnia przedłożenia w Banku przez kredytobiorcę odpisu z księgi wieczystej nieruchomości potwierdzającego prawomocny wpis hipoteki na rzecz Banku. Zmiana wysokości odsetek wynikająca ze zmiany marży Banku zostanie uwzględniona najpóźniej w najbliższym terminie płatności odsetek bądź raty kapitałowo – odsetkowej przypadającym po upływie 30 dni od przedłożenia w Banku odpisu z księgi wieczystej. Zmiana wysokości marży nie wymaga zawarcia aneksu do umowy (§ 11a ust. 1-4).

Dowód: *umowa kredytu na cele mieszkaniowe EKSTRALOKUM Nr [REDAKTOWANE] z dnia 28 kwietnia 2008 r., k. 47-49*

Do umowy znajdowały zastosowanie *Ogólne warunki kredytowania w zakresie udzielania kredytów na cele mieszkaniowe oraz kredytów i pożyczek hipotecznych w Kredyt Banku S.A.* Regulamin nie zawierał definicji „Tabeli kursów”, nie określał również sposobu kształtowania wskazanych w niej kursów dewiz.

Dowód: *Ogólne warunki kredytowania w zakresie udzielania kredytów na cele mieszkaniowe oraz kredytów i pożyczek hipotecznych w Kredyt Banku S.A., k. 50-52*

Powodowie zaciągnęli kredyt po konsultacjach z kilkoma osobami, w tym po dwukrotnym spotkaniu z doradcą kredytowym zatrudnionym w firmie Open Finance. Początkowo myśleli o kredycie w ramach programu rządowego „Rodzina na swoim”, lecz zrezygnowali z tego pomysłu, ponieważ takich kredytów udzielał tylko jeden bank. U doradcy kredytowego powodom przedstawiono kilka ofert kredytów w różnych bankach, spośród których najkorzystniejsza była oferta kredytu waloryzowanego do CHF w Kredyt Banku. Następnie powodowie udali się do Banku, gdzie po rozmowie o warunkach kredytu podpisali umowę. Była to pierwsza umowa kredytu, jaką powodowie zawarli w swoim życiu.

Przed zawarciem umowy powodom przedstawiono symulacje kredytu w walutach euro i dolar amerykański, jednak z zastrzeżeniem, że są to kredyty obarczone większym ryzykiem. Walutę CHF przedstawiono zaś jako stabilną, z tendencją spadkową. Powodowie zostali przy tym okazany wykres zmian kursów waluty CHF na przestrzeni kilku ostatnich lat. Powodowie dostali umowę do wglądu przed jej podpisaniem, mogli się z nią wcześniej zapoznać na spokojnie. Poinformowano ich jednak, że umowa nie podlega negocjacom. Na decyzję powodów o zaciągnięciu kredytu waloryzowanego do waluty CHF miały wpływ okoliczności,

że ich znajomi zaciągali tego rodzaju kredyty, a kredyt w walucie złoty polski był znacznie droższy od kredytu waloryzowanego do CHF.

Dowód: zeznania powoda [REDAKTOWANE] z dnia 3 lutego 2022 r., protokół k. 309-309v; zeznania powódki [REDAKTOWANE] z dnia 3 lutego 2022 r., protokół k. 309v-310

W księgowości Banku kredyty waloryzowane do waluty CHF były ewidencjonowane w walucie CHF. Zdolność kredytową do zaciągnięcia kredytu waloryzowanego do CHF wyliczano przy wzięciu pod uwagę kwoty kapitału kredytu w złotych polskich powiększoną o 20% oraz oprocentowania obowiązujące dla kredytów mieszkaniowych w złotych polskich (tj. opartego o wskaźnik WIBOR), które było znacznie wyższe od oprocentowania kredytów waloryzowanych do waluty CHF. W związku z tym klient ubiegający się o kredyt waloryzowany do waluty CHF musiał posiadać wyższe dochody niż klient ubiegający się o kredyt w walucie złoty polski.

Dowód: pisemne zeznania świadka [REDAKTOWANE] z dnia 28 września 2020 r., k. 238-239

O zasadach i metodologii ustalania kursów kupna i sprzedaży walut obcych podawanych w Tabelach kursów stosowanych przez Bank decydował prezes Banku. Ustalając kursy kupna i sprzedaży walut Bank stosował tzw. spread (tj. różnicę między kursem kupna a kursem sprzedaży dla danej pary walut). O jego wysokości decydował Dyrektor Departamentu Gospodarki Pieniężnej (Departament Skarbu), uprawnienia w tym zakresie posiadał również zarząd Banku. Te same kursy kupna i sprzedaży z Tabeli kursów stosowane są do przewalutowań dokonywanych z tytułu różnych operacji między Bankiem a klientami, zarówno osobami prywatnymi, jak i podmiotami gospodarczymi. Zasady ustalania kursów walut w Tabelach kursów były dostępne dla wszystkich pracowników Banku i nie były objęte klauzulą poufności, więc informacje w tym zakresie mogły być udzielane klientom.

Udzielając kredytów waloryzowanych do waluty CHF Bank miał na uwadze zapewnienie odpowiedniej dywersyfikacji terminów zapadalności finansowania, zniwelowanie ryzyka walutowego oraz zapewnienie stałego strumienia dochodów składających się z przychodów odsetkowych z kredytów pomniejszych o koszt odsetkowy z tytułu pozyskanego finansowania. Finansowanie kredytów waloryzowanych do waluty CHF Bank pozyskiwał głównie na hurtowym rynku finansowym poprzez zawieranie umów pożyczek, kredytów,

przyjmowanie depozytów, zawieranie transakcji repo w CHF (kredyt w CHF pod zastaw obligacji Skarbu Państwa), emisje własne w CHF, transakcje typu swap (swap walutowy, swap procentowo - walutowy). Finansowanie kredytów waloryzowanych do waluty CHF oraz zarządzanie związanym z nimi ryzykiem walutowym odbywa się przy tym na poziomie zagregowanym tj. na poziomie całego bilansu Banku, a nie na poziomie jednej konkretnej umowy kredytowej. Przy aktywnym zarządzaniu ryzykiem walutowym Bank nie osiąga korzyści finansowej przy wzroście kursu CHF, ale jednocześnie nie ponosi straty przy spadku tego kursu.

Dowód: pisemne zeznania świadka [REDACTED] z dnia 8 października 2020 r., k. 244-253

Aneksiem nr 2 z dnia 21 lutego 2012 r. strony wprowadziły do umowy zmiany polegające na:

- o zmianie brzmienia § 8 ust. 6 umowy (§ 1 aneksu);
- o zmiany zasad spłaty rat kredytu (§ 9 ust. 2 umowy) – strony ustaliły, że od 2 marca 2012 r. płatność rat dokonywana będzie w walucie CHF (§ 1 ust. 2 aneksu);
- o wykreśleniu § 9 ust. 7 umowy i oznaczenia dotychczasowych ust. 8-9 odpowiednio ust. 7-8 (§ 1 ust. 3 aneksu)
- o wprowadzeniu do umowy § 9 ust. 9-11, dotyczących głównie możliwości spłaty kredytu bezpośrednio w walucie CHF (§ 1 ust. 4 aneksu);
- o dodaniu do umowy § 9a o brzmieniu:

[Zasady ustalania kursów walut]

1. Bank ustala wysokość obowiązujących w Banku kursów kupna i sprzedaży dewiz w oparciu o kurs bazowy i marżę Banku.
2. Kurs bazowy powiększony o marżę Banku wyznacza kurs sprzedaży dewiz, natomiast kurs bazowy pomniejszony o marżę Banku wyznacza kurs kupna dewiz.
3. Kurs bazowy ustalany jest przez Bank na podstawie aktualnej wartości rynkowej ceny kupna i sprzedaży dewiz. Wyznaczony przez Bank kurs bazowy można wyliczyć na podstawie poniższego wzoru: $\text{kurs bazowy} = (\text{kurs sprzedaży dewiz Banku} + \text{kurs kupna dewiz Banku})/2$.
4. Marża Banku wykorzystywana dla ustalenia wysokości kursu kupna oraz sprzedaży dewiz wyliczana jest w oparciu o ustalony przez Bank procentowy spread walutowy i kurs bazowy według poniższego wzoru: $\text{marża Banku} = \text{procentowy spread walutowy} * \text{kurs bazowy}$.

5. *Procentowy spread walutowy można wyliczyć na podstawie poniższego wzoru:
procentowy spread walutowy = (kurs sprzedaży dewiz Banku – kurs kupna dewiz Banku)/kurs bazowy * 100.*
6. *Procentowy spread walutowy na dzień zawarcia Aneksu nr 2 do Umowy dla waluty CHF wynosi 6,728765%.*
7. *Bank może dokonać zmiany wartości procentowego spreadu walutowego, jeżeli spełniony zostanie co najmniej jeden z poniższych warunków:*
 - 1) *różnica pomiędzy wartością maksymalną a minimalną kwotowań kursów sprzedaży lub kupna w danym dniu z dostępnych stron informacyjnych (np. serwisu Reuters) zmieni się w stosunku do historycznych wartości różnicy pomiędzy wartością maksymalną a minimalną kwotowań kursów sprzedaży lub kupna z dnia ostatniej zmiany spreadu co najmniej o 1%;*
 - 2) *wartość rynkowego spreadu walutowego, prezentowanego na dostępnych stronach informacyjnych (np. serwisu Reuters) lub pozyskanego z notowań innych banków pomiędzy godziną 10:50 a 11:10 zmieni się w stosunku do historycznej wartości spreadu walutowego z dnia ostatniej zmiany spreadu co najmniej o 1%,
z zastrzeżeniem, że obniżenie wartości procentowego spreadu walutowego może nastąpić niezależnie od spełnienia powyższych warunków.*
8. *Kursy dewiz ulegają zmianie, co najmniej dwa razy w ciągu dnia roboczego.*
9. *Kredytobiorca oświadcza, że :*
 - 1) *został poinformowany przez Bank o ryzyku związanym z zmianą kursów kupna oraz sprzedaży dewiz oraz zmianą spreadu walutowego i rozumie wynikające z tego konsekwencji;*
 - 2) *akceptuje zasady funkcjonowania kredytu denominowanego (waloryzowanego) w walucie wymiennej oraz zasady jego przeliczenia dotyczące w szczególności:*
 - a) *określenia kwoty kredytu, a w przypadku kredytu uruchamianego w transzach także kwoty poszczególnych transz kredytu w walucie, a jakiej kredyt jest denominowany, wskazane w § 2 Umowy;*
 - b) *sposobu uruchomienia i wykorzystania kredytu, które określone zostały w § 4 umowy.*
 - 3) *akceptuje określone w § 11b umowy zasady informowania o wysokości kursów kupna i sprzedaży dewiz oraz wysokości spreadu. (§ 1 ust. 5 aneksu);*

o dodaniu do umowy § 9b dotyczącego rachunków do spłaty kredytu oraz pełnomocnictwa na rzecz Banku do pobierania z tych rachunków kwot spłaty rat (§ 1 ust. 6 aneksu)

o dodaniu do umowy § 11b w brzmieniu:

[Zasady informowania o wysokości kursów walut i spreadu walutowego]

1. *Szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania przez Bank kursu kupna i sprzedaży dewiz oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty lub spłaty kredytu określone są w Umowie. Bank ustala wysokość obowiązujących w Banku kursów kupna i sprzedaży dewiz w oparciu o kurs bazowy i marżę Banku.*
2. *Wysokość obowiązujących w Banku kursów dewiz jest prezentowana w „Tabeli Kursów Banku” dostępnej w jednostkach organizacyjnych Banku oraz na stronie internetowej Banku. Informację o wysokości kursu dewiz, według którego nastąpiła wypłata kredytu/transz kredytu oraz spłata kredytu lub innych należności Banku oraz o wysokości procentowego spreadu walutowego Kredytobiorca może uzyskać w każdej jednostce Banku.*
3. *Informacje o wysokości spreadu walutowego Bank udostępnia na stronie internetowej Banku.*
4. *Zmiana wartości procentowego spreadu walutowego oraz zmiana wysokości kursów walut nie stanowi zmiany Umowy.*
5. *Postanowienia niniejszego § mają zastosowanie dla kredytów denominowanych w walutach obcych.*

o zmiany § 12 ust. 2 umowy (§ 1 ust. 8 aneksu);

o dodaniu do umowy § 12 ust. 7 (§ 1 ust. 9 aneksu).

Dowód: *aneks nr 2 z dnia 21 lutego 2012 r. do umowy kredytu na cele mieszkaniowe EKSTRALOKUM Nr [REDAKTOWANE] z dnia 28 kwietnia 2008 r. wraz z załącznikami, k. 122-124*

W dniu 30 lipca 2012 r. podjęte zostały uchwały Nadzwyczajnych Walnych Zgromadzeń Spółek Banku Zachodniego WBK S.A. i Kredyt Banku S.A. o połączeniu spółek zgodnie z art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. poprzez przeniesienie całego majątku (wszystkich aktywów i pasywów) Kredyt Banku S.A. jako spółki przejmowanej, na rzecz Banku Zachodniego WBK S.A. jako spółki przejmującej, z równoczesnym podwyższeniem kapitału zakładowego Banku Zachodniego WBK S.A. poprzez emisję akcji połączeniowych, które Bank Zachodni WBK

S.A. wyda dotychczasowym akcjonariuszom Kredyt Banku S.A. W dniu 7 września 2018 r. Bank Zachodni WBK S.A. zmienił nazwę na Santander Bank Polska S.A.

Okoliczności bezsporne

W okresie od dnia 2 kwietnia 2010 r. do dnia 3 marca 2020 r. powodowie tytułem spłaty rat kredytu uiszcili na rzecz strony pozwanej kwoty w łącznej wysokości 24.392,13 zł oraz 28.092,06 CHF.

Dowód: pismo Santander Bank Polska S.A. z dnia 5 marca 2020 r., k. 57-59; zestawienie spłat, k. 125-126; opinia biegłego sądowego w zakresie rachunkowości, finansów i ekonomii [REDAKTOWANE] z dnia 12 marca 2021 r., k. 265-270

W 2019 r. powodowie dowiedzieli się, że zawarta przez nich umowa zawiera niedozwolone postanowienia.

Dowód: zeznania powoda [REDAKTOWANE] z dnia 3 lutego 2022 r., protokół k. 309-309v

Pismem datowanym na dzień 20 marca 2020 r. powodowie za pośrednictwem pełnomocnika złożyli do strony pozwanej reklamację w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o rzeczniku Finansowym, dotyczącą Umowy kredytu na cele mieszkaniowe EKSTRALOKUM Nr [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] z dnia 28 kwietnia 2008 r. W treści pisma powodowie wskazali, że istnieją przesłanki do uznania reklamowanej umowy za nigdy nie zawartą, nieważną w całości lub ewentualnie za częściowo nieważną w zakresie postanowień dotyczących przeliczania świadczeń stron w odniesieniu do kursów waluty CHF. Jednocześnie wezwali stronę pozwaną do zapłaty w terminie 14 dni wszelkich należności uiszczonych przez nich w wykonaniu umowy w okresie od dnia 2 kwietnia 2010 r. do dnia 2 marca 2020 r. tj. kwoty 24.392,13 zł oraz 28.092,06 CHF wraz z odsetkami w płatności liczonymi od dnia wymagalności roszczeń. Reklamacja została doręczona stronie pozwanej w dniu 27 marca 2020 r. W piśmie z dnia 20 kwietnia 2020 r. strona pozwana wskazała, że nie widzi podstaw do uwzględnienia roszczeń powodów.

Dowód: List adwokacki – reklamacja w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o rzeczniku Finansowym z dnia 20 marca 2020 r., k. 53-54; pismo Santander Bank Polska S.A. z dnia 20 kwietnia 2020 r., k. 55-56

Radca prawny Paweł Litwiński, reprezentujący stronę pozwaną w niniejszym postępowaniu, który złożył podpis pod odpowiedzią na pozew, dysponuje pełnomocnictwem od strony pozwanej do reprezentowania jej w zakresie spraw sądowych o wartości przedmiotu sporu do kwoty 1.000.000 zł; pełnomocnictwo obejmuje również umocowanie do składania w imieniu strony pozwanej wszelkich oświadczeń o charakterze materialnoprawnym – i to równoległe z oświadczeniami procesowymi, bądź też odrębnie, poza toczącym się postępowaniem sądowym lub administracyjnym – które pozostają w jakimkolwiek związku lub łączą się z przedmiotem sporu (postępowania), którego stroną lub uczestnikiem jest Bank, w tym w szczególności oświadczenia w przedmiocie potrącenia wierzytelności przysługujących Bankowi z wierzytelności drugiej strony (uczestnika) postępowania oraz oświadczenia o skorzystaniu przez Bank z prawa zatrzymania własnego świadczenia, dopóki druga strona (uczestnik) nie zaoferuje zwrotu świadczenia należnego Bankowi lub nie zabezpieczy roszczenia o jego zwrot.

Dowód: pełnomocnictwo z dnia 12 maja 2020 r., k. 116

Pełnomocnik powodów adwokat Michał Kaczmarek nie posiada umocowania do odbierania w imieniu powodów oświadczeń materialnoprawnych.

Dowód: pełnomocnictwo z dnia 16 marca 2020 r., k. 34; oświadczenie pełnomocnika złożone na rozprawie w dniu 3 lutego 2022 r.

Na rozprawie w dniu 3 lutego 2022 r. powodowie po pouczeniu przez Przewodniczącego o konsekwencjach uznania umowy łączącej strony za nieważną oświadczyli, że nie wyrażają zgody na związanie niedozwolonymi postanowieniami umownymi, są świadomi konsekwencji, jakie mogą się pojawić po stwierdzeniu przez Sąd nieważności umowy (w tym z możliwością dochodzenia przez Bank innych roszczeń restytucyjnych), nie wnoszą o wyznaczenie przez Sąd dodatkowego terminu mającego na celu umożliwienie rozważenia podjęcia ostatecznej decyzji w tym względzie.

Okoliczności bezsporne

Poza faktami, które były między stronami bezsporne, powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów przedłożonych do akt sprawy, zeznań powodów i świadków oraz opinii biegłego sądowego w zakresie rachunkowości, finansów i ekonomii [REDAKTOWANE].
Zeznania świadków – pracowników pozwanego Banku - pozwoliły na ustalenie w jaki sposób

przebiegało udzielanie i finansowaniem przez Bank kredytów waloryzowanych do CHF oraz ustalanie kursów walut w Tabelach kursów Banku. Powodowie wyjaśnili zaś w treści swoich zeznań, dlaczego zdecydowali się wybrać umowę kredytu waloryzowanego do waluty CHF i jakie informacje o ryzyku związanym z tą umową otrzymali przed jej zawarciem. Opinie biegłego Sąd wykorzystał jedynie w zakresie ustalenia, jakie kwoty powodowie uiścili na rzecz strony pozwanej w okresie od dnia 2 kwietnia 2010 r. do dnia 3 marca 2020 r. Jako że Sąd uznał umowę zawartą przez strony za nieważną, pozostała część opinii biegłego nie miała znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd pominął dowody z:

- o dokumentów załączonych przez pozwany Bank do odpowiedzi na pozew wymienionych w liście załączników pod numerami 5-9,
- o opinii z biegłego sądowego z zakresu bankowości zgłoszonego przez pozwany Bank w odpowiedzi na pozew;

- ponieważ wskazane wyżej dowody dotyczyły faktów, które nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy (art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c.), bądź w przypadku dowodu wymienionego jako pkt 9 listy załączników do odpowiedzi na pozew dotyczyły oceny prawnej wniesionych przez powodów roszczeń, która to ocena leży w wyłącznej gestii Sądu.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości. Zawarta przez strony umowa kredytu jest nieważna z uwagi na występujące w niej niedozwolone postanowienia umowne, przez co świadczenia, jakie powodowie spełnili na rzecz pozwanego Banku tytułem wykonania nieważnej umowy, powinny im zostać zwrócone jako świadczenia nienależne (tj. w takiej części, w jakiej powodowie domagali się zwrotu).

1. Zarzut nieważności umowy z uwagi na jej sprzeczność z art. 69 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe.

Zgodnie z art. 58 § 1 k.c., czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Czynnością prawną, której ważność powodowie kwestionują na gruncie powołanego wyżej przepisu, jest umowa kredytu zawarta przez nich z pozwanym Bankiem w dniu 28 kwietnia 2008 r. W ocenie powodów jest ona niezgodna z przepisem art. 69 ust. 1

ustawy – Prawo bankowe, który w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia przez strony umowy kredytu stanowił, że przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Umowa kredytu zawarta przez strony stanowiła specyficzny podtyp umowy kredytu – umowę kredytu indeksowanego do waluty obcej, w tym wypadku – franka szwajcarskiego. Kwota kredytu została wskazana w umowie jako kwota w walucie złoty polski. Indeksacja kredytu do waluty obcej polegała na tym, że:

- o kwota kredytu wypłacona powodom w walucie złoty polski podlegała przeliczeniu na kwotę w walucie CHF według kursu waluty CHF wskazanego w umowie;
- o wysokość rat kredytu wyrażona była w walucie CHF;
- o oprocentowanie kredytu wyliczane było w oparciu o stawkę rynku pieniężnego LIBOR 3-miesięczny, stosowaną dla waluty CHF;
- o powodowie mieli spłacać raty kredytu w walucie złoty polski po uprzednim przeliczeniu według określonego w umowie kursu waluty CHF.

Co prawda w treści § 2 ust. 1 umowy strony wskazały, że kredyt jest kredytem denominowanym w walucie CHF, jednak takie określenie rodzaju kredytu wynika wyłącznie z tego, że w okresie, w którym strony zawarły sporną umowę, nie wykształciła się jeszcze spójna terminologia w zakresie kredytów powiązanych z walutami obcymi. W szczególności pojęcia „kredytu denominowanego do waluty obcej” oraz „kredytu indeksowanego do waluty obcej” nie były wtedy pojęciami zdefiniowanymi w powszechnie obowiązujących aktach prawnych. Umowy kredytu zawartej przez strony nie można uznać za umowę kredytu denominowanego do waluty obcej, ponieważ taka umowa charakteryzuje się: wyrażeniem kwoty kredytu w walucie obcej, która to kwota jest następnie przeliczana według określonego w umowie kursu waluty obcej na wypłacaną kredytobiorcy kwotę w walucie złoty polski; ratami określonymi w walucie obcej spłacanymi w walucie złoty polski po przeliczeniu według kursu waluty obcej wskazanego w umowie; oprocentowaniem z odniesieniem do stawki referencyjnej dla waluty obcej. Skoro w umowie strony określiły kwotę kredytu jako kwotę w walucie złoty polski przeliczaną następnie na kwotę w walucie CHF, a nie kwotę w walucie CHF przeliczaną następnie na kwotę w walucie złoty polski, umowy zawartej przez strony nie sposób uznać za umowę kredytu denominowanego do waluty obcej.

W ocenie Sądu umowa kredytu zawarta przez strony zawierała wszystkie konieczne elementy określone w art. 69 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe. Kwota kredytu została wyraźnie oznaczona w § 2 ust. 1 umowy i nie różniła się ona od kwoty rzeczywiście wypłaconej powodowi. Fakt, że finalnie kwota w złotych polskich, którą powodowie muszą zwrócić do Banku tytułem spłaty rat kapitałowych jest wyższa od kwoty faktycznie wypłaconego im kredytu wynika z zastosowanego w umowie mechanizmu waloryzacji kwoty kredytu do waluty CHF. Zastosowanie takiego mechanizmu w dacie zawierania umowy było możliwe na gruncie zasady swobody umów wyrażonej w art. 353¹ k.c. i zastosowania instytucji umownej waloryzacji z art. 358¹ § 2 k.c., zgodnie z którym strony mogą zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądz miernika wartości. Nadto w umowie określono w jasny sposób zasady ustalania oprocentowania kredytu, jak również zasady jego spłaty oraz zasady naliczania prowizji.

Podkreślenia wymaga przy tym, że ustawodawca już po zawarciu przez strony spornej umowy kredytu wprowadził do ustawy – Prawo bankowe przepisy odnoszące się do kredytów indeksowanych do waluty obcej i kredytów denominowany w walucie obcej. Ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie w dniu 26 sierpnia 2011 r., do art. 69 ustawy dodano zapis ust. 2 pkt. 4a, zgodnie z którym umowa o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska powinna określać w szczególności szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu, oraz zapis ust. 3, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie; w tym przypadku w umowie o kredyt określa się także zasady otwarcia i prowadzenia rachunku służącego do gromadzenia środków przeznaczonych na spłatę kredytu oraz zasady dokonywania spłaty za pośrednictwem tego rachunku. Powołując się na założenie racjonalności ustawodawcy należy stwierdzić, że nie wprowadzałyby on do porządku prawnego zasad regulujących warunki umów, które uznawałyby za nieważne z mocy samego prawa. Nadto pogląd o dopuszczalności umowy kredytu indeksowanego przed omówioną powyżej nowelizacją ustawy – Prawo bankowe należy uznać za ugruntowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18, LEX nr 2626330 i powołane tam

wcześniejsze orzecznictwo). Konstrukcja umowy kredytu indeksowanego do waluty CHF zawartej przez strony niniejszego postępowania jest zaś w swojej istocie zbieżna z konstrukcją określoną w powyższych przepisach.

2. Zarzut nieważności umowy z uwagi na zastosowanie w niej niedozwolonych klauzul umownych – art. 385¹ k.c.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne); nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (art. 385¹ § 2 k.c.). Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.). Oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny (art. 385² k.c.). Przytoczone przepisy zostały wprowadzone do Kodeksu cywilnego jako implementacja Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich.

Powodowie za niedozwolone postanowienia umowy w rozumieniu powołanych wyżej przepisów Kodeksu cywilnego uważają **§ 2 ust. 1 (w części „denominowanego (waloryzowanego) w walucie CHF)**, § 2 ust. 2-3, § 9 ust. 2 i 6, oraz § 4 ust. 1a umowy kredytu. Dopatrują się abuzywności kwestionowanych postanowień umowy w odniesieniu do kilku aspektów – m.in. z uwagi na brak właściwej informacji o ryzyku kursowym związanym z umową, a także z uwagi na to, że kursy waluty CHF, po których przeliczane były zobowiązania z tytułu umowy, mogły być ustalane przez Bank w sposób arbitralny, według nieznanym powodom kryteriów oraz nierównomierne rozłożenie ryzyka pomiędzy stronami.

Aby ocenić czy kwestionowane przez powodów postanowienia umowy są postanowieniami niedozwolonymi należy w pierwszej kolejności ustalić, czy powodom przysługiwał status

konsumentów. Jak wskazuje art. 22¹ k.c., za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Powodowie zawarli umowę kredytu jako osoby prywatne, w celu dokończenia budowy budynku mieszkalnego jednorodzinne. Kredyt został więc zaciągnięty przez powodów na cele mieszkaniowe, w żaden sposób niezwiązane z prowadzoną przez nich działalnością gospodarczą czy zawodową. W odniesieniu do spornej umowy powodów bez wątplenia należy więc uznać za konsumentów.

Kolejno należy rozważyć, czy kwestionowane postanowienia umowy nie zostały indywidualnie uzgodnione między stronami. W ocenie Sądu kluczowego znaczenia nabiera tu fakt, że postanowienia te zostały przejęte ze stosowanego u strony pozwanej wzorca umownego. Co do zasady postanowienia zawarte we wzorcach umownych nie podlegają negocjacji lub podlegają negocjacom jedynie w niewielkim zakresie. Jako że treść postanowień umowy została jednostronnie narzucona powodom przez Bank, a powodowie nie mieli na nią żadnego realnego wpływu, nie sposób uznać postanowień umowy za indywidualnie uzgodnione między stronami.

Następnie należy pochylić się nad tym, czy kwestionowane zapisy umowy dotyczą głównych świadczeń stron. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 listopada 2012 wydanym w sprawie prowadzonej pod sygn. akt I CSK 49/12 (OSNC 2013/6/76) wyraził pogląd, że: *„Zasięg pojęcia głównych świadczeń stron, którym ustawodawca posłużył się w art. 385¹ § 1 k.c., może budzić kontrowersje, tym bardziej że nie ma tu przesądzającego znaczenia to, czy wspomniane świadczenia należą do essentialiae negotii. Z tej przyczyny zasięg odnośnego pojęcia musi być zawsze ustalany in casu, z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz celu zawieranej umowy”*. Powyższy pogląd jest zbieżny ze stanowiskiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - według TSUE ocena czy dany warunek dotyczy głównego świadczenia umowy powinna zostać dokonana obiektywnie i na gruncie konkretnej umowy na płaszczyźnie prawnej i ekonomicznej, z uwzględnieniem struktury umowy (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 30 kwietnia 2014 r. w sprawie Kasler, sygn. C-26/13, ZOTSiS 2014/4/I-282). Tut. Sąd w pełni podziela przytoczone wyżej stanowiska Sądu Najwyższego i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, przychylając się do twierdzenia, że zakres pojęcia *„postanowienia określające główne świadczenia stron”* z art. 385¹ § 1 k.c. nie jest zbieżny z zakresem pojęcia *„essentialiae negotii umowy”* i na gruncie konkretnej umowy możliwe jest uznanie postanowień niebędących jej *essentialiae negotii* za *„postanowienia określające główne świadczenia stron”*.

W ocenie Sądu kwestionowane przez powodów klauzule umowne określają główne świadczenia stron. Mechanizm indeksacji kredytu do waluty obcej wpływa na wysokość rat kredytu w złotych polskich spłacanych przez powodów. Po pierwsze, poprzez przeliczenie kwoty kredytu wypłaconej powodom w walucie złoty polski na walutę CHF po kursie wskazanym w umowie dochodzi do ustalenia kwoty kapitału kredytu w walucie CHF, jaka ma zostać przez powodów spłacona, stanowiącej podstawę do ustalenia wysokości poszczególnych rat kapitałowych w walucie CHF. Po drugie, poprzez przeliczanie kwoty poszczególnych rat wyrażonych w CHF na walutę złoty polski po kursie wskazanym w umowie dochodzi do ustalenia wysokości rat spłacanych finalnie przez powodów. Nie można przy tym pominąć, że zastosowanie mechanizmu indeksacji kredytu do waluty obcej pozwala na ustalenie oprocentowania kredytu w odniesieniu do stawki referencyjnej adekwatnej do tej waluty – w przypadku przedmiotowej umowy stawką tą jest LIBOR 3-miesięczny. Mechanizm indeksacji kredytu do waluty obcej kształtuje więc w sposób bezpośredni zasady, według których powodowie spełniają swoje podstawowe obowiązki wynikające z umowy kredytu – czyli obowiązek spłaty kredytu oraz obowiązek spłaty odsetek.

Dalsze rozważania co do oceny kwestionowanych przez powodów postanowień umowy na gruncie art. 385¹ k.c. Sąd przeprowadzi osobno co do klauzuli ryzyka walutowego – rozumianej jako sam mechanizm przeliczania świadczeń z tytułu umowy według kursu waluty obcej oraz co do klauzuli indeksacyjnej - rozumianej jako sposób ustalania kursu waluty obcej, po którym przeliczane są zobowiązania z tytułu umowy.

a. Klauzula ryzyka walutowego.

Postanowienia umowy tj. § 2 ust. 1 i 2, § 4 ust. 1a oraz § 9 ust. 2 i 6 składają się razem na klauzulę ryzyka walutowego. Jako że jak ustalono już powyżej, kwestionowane przez powodów postanowienia umowne określają główne świadczenia stron, konieczne jest ustalenie, czy ich treść jest jednoznaczna. Pojęcie „jednoznacznie” zastosowane w art. 385¹ § 1 k.c. należy interpretować w odniesieniu do treści art. 4 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich. Zgodnie z powołanym wyżej przepisem, ocena nieuczciwego charakteru warunków nie dotyczy ani określenia głównego przedmiotu umowy, ani relacji ceny i wynagrodzenia do dostarczonych w zamian towarów lub usług, o ile warunki te zostały wyrażone prostym i zrozumiałym językiem. „Jednoznacznie” w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. oznacza więc „prostym i zrozumiałym językiem”.

W orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zapadłym na gruncie Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich ugruntowany jest pogląd, że wymóg wyrażenia warunku umownego prostym i zrozumiałym językiem oznacza, że w wypadku umów kredytowych instytucje finansowe muszą zapewnić kredytobiorcom informacje wystarczające do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji. W tym względzie wymóg ów oznacza, że warunek dotyczący ryzyka kursowego musi zostać zrozumiany przez konsumenta zarówno w aspekcie formalnym i gramatycznym, jak i w odniesieniu do jego konkretnego zakresu, tak aby właściwie poinformowany oraz dostatecznie uważny i rozsądny przeciętny konsument mógł nie tylko dowiedzieć się o możliwości wzrostu lub spadku wartości waluty obcej, w której kredyt został zaciągnięty, ale również oszacować - potencjalnie istotne - konsekwencje ekonomiczne takiego warunku dla swoich zobowiązań finansowych (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 20 września 2018 r., C-51/17, OTP BANK NYRT. I OTP FAKTORING KÖVETELÉSKEZELŐ ZRT v. TERÉZ ILYÉS I EMIL KISS., ZOTSIS 2018, nr 9, poz. I-750; wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 20 września 2017 r., C-186/16, RUXANDRA PAULA ANDRICIUC I IN. v. BANCA ROMÂNEASCĂ SA, LEX nr 2355193).

W niniejszej sprawie przed zawarciem umowy kredytu z dnia 28 kwietnia 2008 r. Bank nie przekazał powodom informacji dotyczących ryzyka kursowego, dzięki którym mogliby się oni orientować co do przewidywalnych poziomów wzrostu lub spadku kursów waluty CHF oraz przełożenia wzrostu lub spadku tych kursów na ich obciążenie ekonomiczne związane z umową.

Jak wynika z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, powodowie potrzebowali środków finansowych na wybudowanie budynku mieszkalnego, czyli na inwestycję związaną ze spełnianiem ich podstawowych potrzeb życiowych, jakimi bez wątpienia są potrzeby mieszkaniowe. Budowa miała być sfinansowana za środki pieniężne w walucie złoty polski, w tej samej walucie powodowie chcieli spłacać raty kredytu. Powodowie byli więc zainteresowani uzyskaniem kredytu wypłacanego w walucie złoty polski i którego raty miały być również spłacane w walucie złoty polski. Zdecydowali się na kredyt indeksowany do waluty CHF, ponieważ taki rodzaj kredytu został im przedstawiony jako atrakcyjny. Powodowie kierowali się również wysokością raty kredytu, która była znacznie niższa niż w przypadku kredytu w walucie złoty polski nieindeksowanego do waluty CHF lub kredytu indeksowanego do innej waluty obcej niż CHF.

Nie można oczywiście twierdzić, że powodowie nie byli w ogóle świadomi tego, że kursy waluty CHF mogą wzrosnąć. Jest to wiedza powszechna, którą posiada każda przeciętnie zorientowana dorosła osoba. Jednocześnie należy jednak zauważyć, że same postanowienia umowy tworzące mechanizmy przeliczania zobowiązania powodów według kursów waluty CHF były sformułowane w sposób bardzo ogólny i nie dawały jasnego obrazu powiązań pomiędzy wysokością kwoty kredytu wypłaconej powodom w złotych polskich i wysokością rat kredytu spłacanych przez nich również w złotych polskich a kursami waluty CHF i ich wpływem na wysokość salda kredytu oraz rat kredytu w walucie złoty polski. Mechanizm indeksacji kwoty kredytu do waluty CHF powodował zaś, że wysokość obciążenia powodów związanego ze spłatą kredytu (które to obciążenie należy oceniać w odniesieniu do kwot w walucie złoty polski) w całym okresie 30 lat obowiązywania umowy podlegała dużym wahaniom. Mogły to być wahania korzystne dla powodów, powodujące zmniejszenie wysokości salda kredytu i rat spłacanych w walucie złoty polski i w efekcie mogące prowadzić do tego, że spłacą oni kapitał kredytu z wykorzystaniem niższej kwoty wyrażonej w walucie złoty polski niż kwota wypłacona im przez Bank, jak i niekorzystne dla powodów, powodujące zwiększenie wysokości rat i w efekcie mogące prowadzić do tego, że spłacą oni kapitał kredytu z wykorzystaniem wyższej kwoty wyrażonej w walucie złoty polski niż kwota wypłacona im przez Bank. Podkreślenia wymaga przy tym, że za sytuację niekorzystną dla powodów należy uznać wzrost wysokości rat spłacanych w złotych polskich nie tylko w całym okresie, na który zawarta została umowa, lecz nawet przez pewien jego wycinek, obejmujący kilka - kilkanaście miesięcy. Rata kredytu jest comiesięcznym znaczącym obciążeniem dla kredytobiorców, a jej nieuregulowanie wiązać się może z bardzo niekorzystnymi dla nich konsekwencjami - począwszy od naliczania odsetek karnych za opóźnienie w spłacie raty, skończywszy na wypowiedzeniu umowy kredytu i postawieniu całego zobowiązania w stan natychmiastowej wykonalności. Nawet więc okresowy, znaczący wzrost raty kredytu może prowadzić do poważnego zachwiania płynności finansowej kredytobiorców.

W ocenie Sądu należyta informacja o obciążającym powodów ryzyku kursowym związanym z zawarciem umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej powinna polegać co najmniej na:

- o okazaniu kredytobiorcom przez Bank wykresu obrazującego zmiany kursów waluty obcej na przestrzeni co najmniej od 2000 r. do aktualnego momentu zawarcia umowy; Sąd uważa okres od 2000 r. do momentu aktualnego na udzielenia kredytobiorcy

informacji za adekwatny, ponieważ obejmuje on czas, w którym sytuacja gospodarcza w kraju była podobna – rozwijała się gospodarka wolnorynkowa;

- o wyjaśnieniu przez Bank, że kwota kredytu w walucie złoty polski zostanie przeliczona na kwotę w walucie obcej po kursie waluty, jaki będzie obowiązywał zgodnie z umową w dniu wypłaty kwoty kredytu/poszczególnych transz kredytu;
- o wyjaśnieniu przez Bank, że kurs waluty, do której indeksowana jest kwota kredytu, przekłada się bezpośrednio na wysokość salda kredytu w walucie obcej – przy jednoczesnym pokazaniu kredytobiorcom symulacji tego, jakie będzie saldo kapitału kredytu w walucie obcej przy aktualnym kursie, przy najwyższym kursie odnotowanym na okazanym kredytobiorcom wykresie oraz przy kursie znajdującym się pośrodku pomiędzy kursem aktualnym i najwyższym kursem odnotowanym na okazanym kredytobiorcom wykresie;
- o wyjaśnieniu przez Bank, że raty kapitałowe kredytu będą wyrażone w walucie obcej i zostaną wyliczone na podstawie salda kapitału kredytu wyrażonego w walucie obcej;
- o wyjaśnieniu przez Bank, że kurs waluty, do której indeksowana jest kwota kredytu, przekłada się bezpośrednio na wysokość salda kredytu wyrażonego w złotych polskich oraz rat kredytu wyrażonych w złotych polskich - przy jednoczesnym pokazaniu kredytobiorcom symulacji tego, jakie będzie saldo kapitału kredytu w walucie złoty polski oraz rat kredytu w walucie złoty polski przy aktualnym kursie, przy najwyższym kursie odnotowanym na okazanym kredytobiorcom wykresie oraz przy kursie znajdującym się pośrodku pomiędzy aktualnym i najwyższym kursem odnotowanym na okazanym kredytobiorcom wykresie.

Tymczasem informacje przekazywane kredytobiorcom przez Bank przed podpisaniem umowy kredytu były znacznie uboższe niż te wskazane powyżej. Procedury wewnętrzne Banku przewidywały, że klientów zainteresowanych zaciągnięciem kredytu waloryzowanego do waluty CHF należy poinformować, że każda zmiana kursu waluty wpłynie na zmianę wysokości rat kapitałowo-odsetkowych wyrażonych w złotych polskich. Klientom przedstawiano przy tym wykres obrazujący zmiany kursu CHF w przeciągu ostatnich 12 miesięcy, a więc w bardzo niewielkim wycinku czasu w porównaniu do okresu, na jaki został zaciągnięty kredyt – w przypadku powodów aż 30 lat. Do akt sprawy nie przedłożono przy tym żadnych dokumentów wskazujących na kursy kupna i sprzedaży CHF aktualne na dzień udzielania powodom informacji o ryzyku kursowym. Tymczasem pracownik banku

potwierdził że waluta CHF jest stabilna z tendencją spadkową oraz przedstawił grafikę, z której wynikało, że frank szwajcarski jest w miarę stabilny.

Klientom przedstawiano również symulacje spłaty kredytu. Symulacje dotyczyły kredytów indeksowanych do innych walut tj. USD, Euro oraz CHF. Jak zasugerowano powodowo najmniej ryzykowny kredyt był indeksowany do CHF, zaś kredyt złotówkowy był przedstawiony jako kredyt droższy.

Uwagę zwraca przy tym, że klientów informowano jedynie o możliwości wzrostu raty kredytu, nie informowano ich natomiast o możliwości wzrostu samego salda kredytu wyrażonego w walucie złoty polski. Jest przy tym faktem powszechnie znanym, że w okresie od 2006 r. do października 2008 r. przy kursie waluty CHF w granicach od ok. 1,9 do 2,5 raty kredytu indeksowanego do waluty CHF były znacząco niższe niż raty kredytu nieindeksowanego w walucie złoty polski.

Z powyższej analizy wynika, że informacje, które Bank mógł przekazać powodom na etapie przed zawarciem umowy kredytu, nie były wystarczające do tego, aby w pełni zdali sobie oni sprawę z ryzyka kursowego wiążącego się z umową oraz z jego potencjalnych skutków. Wynikało z nich, że kurs waluty CHF jest stabilny i nie podlega większym wahaniom, a rata kredytu może ulec pewnym zmianom na niekorzyść kredytobiorców, lecz nie będą to zmiany gwałtowne i na tyle duże, aby kredyt przestał być dla nich atrakcyjny. Powodowie w ogóle nie zostali przy tym uświadomieni co do tego, w jaki sposób wahania kursu waluty CHF wpływają na wyliczenie salda kredytu w walucie CHF oraz że wzrost kursu CHF wpływa nie tylko na wzrost wysokości raty kredytu, lecz również na wzrost wysokości samego salda kredytu wyrażonego w walucie złoty polski. Z informacji, które powodom mógł przekazać Bank, wynikał przede wszystkim jeden wniosek, oczywisty dla każdego, kto mógłby się z tymi informacjami zapoznać: że kredyt indeksowany do waluty CHF ze względu na niższą ratę jest znacznie korzystniejszy od kredytu nieindeksowanego w walucie złoty polski. Informacje te w istocie zacierają więc obraz ryzyka kursowego, skupiając się na uwypukleniu zalet umowy kredytu indeksowanego do waluty CHF przy jednoczesnym zbagatelizowaniu jej wad, w tym w szczególności zagrożeń związanych z ryzykiem kursowym. Ze względu na niedoinformowanie powodów o ryzyku kursowym nie mogli oni prawidłowo ocenić wpływu wahań kursów waluty CHF na ich sytuację ekonomiczną – czyli tego, do jakiej rozsądnie przewidywalnej na moment zawarcia umowy wysokości może wzrosnąć saldo kredytu wyrażone w walucie złoty polski oraz rata kredytu spłacana w walucie złoty polski i czy będą

oni w stanie udźwignąć obciążenie finansowe związane z takim wzrostem. Brak należytej informacji o ryzyku kursowym i jego skutkach przesądza, że kwestionowane postanowienia umowy nie mogą zostać uznane za sformułowane w sposób jednoznaczny.

Następnie należy zauważyć, że mechanizm indeksacji kwoty kredytu do waluty obcej minimalizował zagrożenie związane z ryzykiem kursowym po stronie Banku. Kredyty indeksowane do walut obcych były ujmowane w sprawozdaniach finansowych banków jako kredyty walutowe, a Bank uzyskiwał środki na pokrycie tych kredytów nie w walucie złoty polski, lecz w walucie indeksacji. Mechanizm indeksacji w umowach kredytu był skonstruowany w taki sposób, że niezależnie od wysokości kursów waluty CHF do waluty złoty polski Bank otrzymywał od kredytobiorców kwoty rat w walucie złoty polski odpowiadające wartości kwocie raty wyrażonej w walucie CHF – czyli że w każdym wypadku kwoty otrzymane od powodów tytułem spłaty rat kredytu pokryją zobowiązania Banku zaciągnięte celem sfinansowania kredytu.

Z kolei zagrożenie związane z ryzykiem kursowym po stronie powodów nie było w żaden sposób ograniczone. Powodowie pobrali kwotę kredytu w walucie złoty polski i spłacali ją również z wykorzystaniem środków pieniężnych w walucie złoty polski. W umowie kredytu nie było żadnego mechanizmu, który gwarantowałby, że przy zmianach kursów waluty CHF obciążenie powodów z tytułu spłaty kapitałowej części rat kredytu nie będzie wzrastało i że ostatecznie kwota spłaconych przez powodów rat kapitałowych kredytu w walucie złoty polski nie przekroczy wypłaconego im kapitału kredytu. Ryzyko kursowe zostało więc rozłożone pomiędzy stronami w nierównomierny sposób. Należy przy tym podkreślić, że ten brak równomierności w ponoszeniu ryzyka kursowego nie był powodom wiadomy, ponieważ nie uzyskali na ten temat żadnych informacji od Banku.

Jednocześnie trudno jest przyjąć, że Bank nie zdawał sobie sprawy z ryzyka walutowego obciążającego powodów. Umowa kredytu została zawarta z wykorzystaniem opracowanego przez Bank wzoru, z pewnością znał on więc zasady działania mechanizmu indeksacji kredytu do waluty CHF i jego przełożenie na wysokość salda kredytu i rat kredytu spłacanych przez powodów w walucie złoty polski. Bank był również świadomy tego, że powodowie będą spłacali raty kredytu wykorzystując do tego uzyskiwane przez nich środki finansowe w walucie złoty polski – przed zawarciem umowy uzyskał od powodów informacje o uzyskiwanych przez nich dochodach, ponieważ informacja ta była konieczna dla oceny zdolności kredytowej powodów. Było więc dla Banku jasne, że wszelkie wahania kursów

waluty CHF będą miały przełożenie na rzeczywiste obciążanie powodów z tytułu umowy kredytu.

Zaznaczenia wymaga przy tym, że umowy kredytów z mechanizmami przeliczania zobowiązań stron według kursu obcej waluty, podobne do umów kredytów i pożyczek „frankowych” zawieranych masowo w pierwszej dekadzie XXI w. w naszym kraju, nie są nowym rozwiązaniem – pojawiały się już w latach 70. i 80. w Australii oraz w latach 90. we Włoszech i w Wielkiej Brytanii i spowodowały dla tamtejszych konsumentów podobne problemy, z jakimi obecnie zmagają się konsumenci w naszym kraju, polegające na znaczącym wzroście kwoty raty opłacanej w walucie krajowej, wynikającym ze zmiany kursów walut. Jest bardzo prawdopodobne, że strona pozwana jako podmiot działający w sektorze bankowym miała wiedzę o tym, że produkty finansowe z mechanizmami przeliczania zobowiązań stron według kursów obcych walut okazały się być bardzo problematyczne dla konsumentów w innych krajach, a mimo tego zdecydowała się na wprowadzenie takich produktów do swojej oferty, nie zapewniając jednocześnie konsumentom wyczerpujących informacji o ryzyku kursowym z nimi związanym.

W ocenie Sądu brak należytego poinformowania powodów przez Bank o ciążącym na nich ryzyku kursowym przy jednoczesnym przerzuceniu potencjalnych niekorzystnych skutków związanych z istnieniem tego ryzyka z Banku na powodów świadczy o tym, że postanowienia umowy kształtujące mechanizm indeksacji uznać należy za rażąco naruszające interesy powodów jako konsumentów. Każdy racjonalny konsument podejmuje decyzje o zaciągnięciu długoterminowego zobowiązania na podstawie oceny, jaki będzie przewidywalny rozmiar obciążeń związanych z tym zobowiązaniem i czy będą to obciążenia, które jest gotów ponieść. W interesie konsumenta leży bowiem zaciągnięcie zobowiązań, które – według dostępnych mu informacji - nie będą dla niego nadmiernym obciążeniem. Tymczasem w przedmiotowej sprawie zaniedbania Banku w zakresie przedstawienia powodom odpowiedniej informacji o ryzyku kursowym związanym z umową kredytu indeksowanego do waluty CHF i jego potencjalnych skutkach doprowadziły do tego, że powodowie zdecydowali się zaciągnąć taki kredyt nie zdając sobie w pełni sprawy z zakresu ryzyka kursowego i związku pomiędzy ryzykiem kursowym i rozmiarem obciążeń powodów związanych z umową. Powodom została więc odebrana możliwość podjęcia rozsądnej i przemyślanej decyzji, opartej na pełnym rozważeniu wad i zalet zaproponowanej im umowy kredytu, co rażąco naruszyło ich interesy. Również ukształtowanie mechanizmu indeksacji w taki sposób, że ryzyko kursowe z nim związane tworzyło zagrożenia wyłącznie po stronie

kredytobiorców przy jednoczesnym zabezpieczeniu interesów Banku nie może zostać ocenione pozytywnie pod kątem ochrony interesów konsumentów. Takie ukształtowanie mechanizmu indeksacji w sposób ewidentny godzi w te interesy.

Jednocześnie postanowienia umowy kształtujące mechanizm indeksacji są sprzeczne z dobrymi obyczajami. W stosunkach pomiędzy przedsiębiorcami a konsumentami dobre obyczaje wymagają, aby w sytuacji, gdy przewidywany rozmiar obciążeń związanych z długoterminowym zobowiązaniem nie jest możliwy do oceny na podstawie informacji, które powinien posiadać każdy rozsądny konsument, przedsiębiorca dostarczył konsumentowi informacji pozwalających na taką ocenę. Jak wielokrotnie wskazano już wyżej, przed zawarciem umowy Bank nie dostarczył takich informacji powodom. Jako naruszenie dobrych obyczajów należy również postrzegać takie ukształtowanie postanowień tworzących mechanizm indeksacji, że gwarantują one minimalizację zagrożeń związanych z ryzykiem kursowym po stronie Banku przy jednoczesnym braku ograniczenia w jakikolwiek sposób zagrożeń związanych z ryzykiem kursowym po stronie konsumentów. Dobre obyczaje wymagają, aby pozycja kontraktowa konsumenta i przedsiębiorcy była równoważna, a jeżeli równoważna nie jest – żeby uprzywilejowanie którejkolwiek ze stron miało racjonalne i sprawiedliwe uzasadnienie. Tymczasem przerzucenie ryzyka kursowego z Banku na konsumenta równowagę kontraktową stron i prowadzi do niczym nieuzasadnionego uprzywilejowania interesów przedsiębiorcy kosztem interesów konsumentów. Jeżeli umowa zawierała mechanizmy zabezpieczające interesy Banku to co stało na przeszkodzie, aby w podobny sposób zabezpieczyć interesy konsumenta?

Zaznaczenia wymaga, że zawarcie przez powodów w dniu 1 lutego 2012 r. aneksu do umowy kredytu, na mocy którego strony ustaliły, że powodowie będą dokonywali spłaty rat kredytu bezpośrednio w walucie CHF, nie wpływa na ocenę postanowień umowy pod kątem ich abuzywności w rozumieniu art. 385¹ k.c. – przede wszystkim dlatego, że ocena zapisów umowy przez pryzmat art. 385¹ k.c. powinna następować z uwzględnieniem okoliczności, które miały miejsce przed zawarciem umowy i w momencie jej zawarcia, a nie zdarzeń, które miały miejsce później. Poza tym aneks nie prowadził do wyeliminowania obciążającego powodów ryzyka kursowego. Należy również podkreślić, że w chwili zawierania aneksu powodowie nie wiedzieli, że zapisy umowy kształtujące mechanizm indeksacji kredytu do waluty CHF są abuzywne, a przez to bezskuteczne. Nie można więc traktować aneksu do umowy jako następczej zgody powodów na związanie umową zawierającą abuzywne zapisy.

b. Klauzula indeksacyjna.

Klauzula indeksacyjna zawarta została w § 2 ust. 2, § 4 ust. 1a oraz § 9 ust. 2 umowy kredytu. Przewidywała ona, że zobowiązania stron z tytułu umowy kredytu przeliczane będą według kursów waluty CHF określonych w „Tabeli kursów” Banku. Kwota transz kredytu wypłacanych powodom w złotych polskich miała być przeliczana na kwotę w walucie CHF według kursu kupna dewiz dla CHF zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu wykorzystania transzy (§ 2 ust. 2 oraz § 4 ust. 1a). Kwoty rat kredytu uiszczanych przez powodów w walucie złoty polski miały zaś być przeliczane na kwoty w walucie CHF według kursu sprzedaży dewiz dla CHF zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu spłaty (§ 9 ust. 1).

Żeby kredytobiorcy mogli ocenić wysokość kursów waluty CHF stosowanych do przeliczania zobowiązań z tytułu umowy oraz zakres wahań tych kursów, należałoby zawrzeć w umowie informacje, które wskazywałyby: jakie czynniki wpływają na kształtowanie się kursów sprzedaży i kupna dewiz dla CHF w „Tabeli kursów” Banku; gdzie znaleźć informacje o tych czynnikach; czy wysokość tych kursów jest w jakikolwiek sposób limitowana (czy kurs nie może wzrosnąć powyżej określonego poziomu lub spaść poniżej określonego poziomu). Tymczasem ani w umowie kredytu w jej treści z dnia 28 kwietnia 2008 r., ani w znajdujących do niej zastosowanie *Ogólnych warunkach kredytowania w zakresie udzielania kredytów na cele mieszkaniowe oraz kredytów i pożyczek hipotecznych w Kredyt Banku S.A.* nie ma żadnego postanowienia, które definiowałoby, czym jest „Tabela kursów” lub odnosiło się sposobu ustalania kursów sprzedaży i kupna dewiz dla CHF w „Tabeli kursów”; nadto takie informacje nie zostały przedstawione powodom przez pracowników Banku przed podpisaniem umowy kredytu. Skoro ani z samej umowy, ani z informacji przekazanych kredytobiorcom przed jej zawarciem nie wynikały żadne wytyczne, pozwalające na chociażby orientacyjne wyliczenie wysokości stosowanych w Banku kursów kupna i sprzedaży dewiz dla CHF, postanowień umowy kredytu dotyczących klauzuli indeksacyjnej nie sposób uznać za sformułowane w sposób jednoznaczny.

Przechodząc do oceny postanowień umowy kształtujących klauzulę indeksacyjną pod kątem sprzeczności z dobrymi obyczajami oraz rażącego naruszenia interesów konsumentów należy w pierwszej kolejności podkreślić, że kursy kupna i sprzedaży CHF określone w „Tabeli kursów” wpływały bezpośrednio na wysokość obciążania finansowego powodów z tytułu umowy kredytu. Na podstawie kursu kupna dewiz dla CHF przeliczano bowiem wypłaconą

powodom kwotę kredytu na kwotę w walucie CHF, która służyła następnie do określenia wysokości rat kapitałowych kredytu w walucie CHF. Na podstawie kursu sprzedaży dewiz dla CHF przeliczano zaś spłacane przez powodów raty kredytu z waluty złoty polski na walutę CHF.

Kolejno należy zauważyć, że „Tabela kursów” była opracowywana przez Bank, który udzielił powodom kredytu. W braku określenia jakichkolwiek zasad, według których kształtowany miał być kurs kupna i sprzedaży CHF wskazany w „Tabeli kursów” należy przyjąć, że kurs ten mógł być kształtowany w sposób dowolny. Bez znaczenia pozostaje tutaj fakt, że w rzeczywistości „Tabela kursów” Banku stosowana była do przeliczania wszystkich zobowiązań związanych z walutą obcą, nie tylko do zobowiązań z tytułu kredytu zaciągniętego przez powodów, a kursy w niej określone nie odbiegały od kursów rynkowych. Postanowienia umowy kredytu dotyczące „Tabeli kursów” Banku były na tyle niejasne, że na ich podstawie Bank mógł opracować osobną „Tabelę kursów” dla umowy kredytu zawartej przez powodów (wszak samo pojęcie „Tabeli kursów” nie zostało w umowie zdefiniowane) oraz oznaczyć w niej kursy kupna i sprzedaży CHF bez żadnego odniesienia do obiektywnych kryteriów (np. kursów rynkowych), kierując się wyłącznie własnym uznaniem. Jednocześnie konsumenci nie mogli w żaden sposób zweryfikować, czy kursy kupna i sprzedaży dewiz dla CHF są prawidłowe. W umowie nie określono przecież żadnych kryteriów, według których mogliby tą prawidłowość oceniać.

Takie ukształtowanie klauzuli indeksacyjnej z pewnością naruszało w sposób rażący interesy powodów jako konsumentów. Brak możliwości określenia potencjalnej wysokości kursów kupna i sprzedaży dewiz dla CHF, od których zależała wysokość salda kredytu wyrażonego w CHF oraz wysokość rat kredytu wyrażonych w CHF i spłacanych w walucie złoty polski, nie pozwalał bowiem powodom na racjonalną ocenę ekonomicznego obciążenia związanego z umową kredytu oraz uniemożliwiał im weryfikację prawidłowości ustalanych przez Bank kursów kupna i sprzedaży CHF, a tym samym prawidłowości rozmiaru nałożonych na nich obciążeń finansowych z tytułu umowy. Jednocześnie ukształtowanie zapisów w umowie w taki sposób, że określenie zarówno kursów kupna i sprzedaży dewiz dla CHF, jak i kryteriów, według których kursy te będą ustalane, zostało pozostawione w wyłącznej gestii Banku, tworzy szerokie pole do nadużyć Banku na szkodę konsumenta i burzy tym samym równowagę kontraktową między stronami. Jak wskazano już zaś w części dotyczącej oceny klauzuli ryzyka kursowego pod kątem sprzeczności z dobrymi obyczajami, dobre obyczaje wymagają, aby pozycja kontraktowa konsumenta i przedsiębiorcy była równoważna, a jeżeli

równoważna nie jest – żeby uprzywilejowanie którejkolwiek ze stron miało racjonalne i sprawiedliwe uzasadnienie. Sąd nie widzi żadnego racjonalnego i sprawiedliwego uzasadnienia dla pozostawienia decyzji o wysokości kursów kupna i sprzedaży dewiz dla CHF wyłącznie w rękach Banku, na podstawie nieokreślonych kryteriów, bez żadnych mechanizmów, które pozwalałyby na weryfikację wysokości tych kursów przez konsumenta. Kwestionowane zapisy umowy bez wątplenia należy więc uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Podobnie jak przy ocenie klauzuli ryzyka kursowego pod kątem abuzywności, zaznaczenia w tym miejscu wymaga, że zawarcie przez powodów w dniu 21 lutego 2012 r. aneksu do umowy kredytu, na mocy którego strony ustaliły, według jakich kryteriów określane będą kursy kupna i sprzedaży dewiz w „Tabeli kursów” Banku nie wpływa na ocenę postanowień umowy pod kątem ich abuzywności w rozumieniu art. 385¹ k.c. – a to dlatego, że ocena zapisów umowy przez pryzmat art. 385¹ k.c. powinna następować z uwzględnieniem okoliczności, które miały miejsce przed zawarciem umowy i w momencie jej zawarcia, a nie zdarzeń, które miały miejsce później.

c. Skutki usunięcia z umowy niedozwolonych klauzul: indeksacyjnej i ryzyka walutowego.

Skoro postanowienia § 2 ust. 1 i 2, § 4 ust. 1a oraz § 9 ust. 2 i 6 umowy kredytu są niedozwolonymi postanowieniami umownymi w rozumieniu art. 385¹ k.c. to należy uznać, że nie wiążą one powodów z mocy samego prawa od dnia zawarcia spornej umowy. Jednocześnie jednak z art. 385¹ § 2 k.c. wynika, że eliminacja niedozwolonych postanowień umowy co do zasady nie powinna prowadzić do jej nieważności, lecz do związania stron umową w pozostałym zakresie, z pominięciem niedozwolonych postanowień. Po usunięciu kwestionowanych postanowień umowa kredytu przybiera kształt umowy kredytu w walucie złoty polski, bez indeksacji do waluty CHF, z oprocentowaniem określonym według stawki referencyjnej LIBOR 3M. Postanowienia dotyczące mechanizmu indeksacji do waluty CHF dotyczą głównych świadczeń stron i ich wprowadzenie pozwoliło na zastosowanie w umowie oprocentowania według stawki referencyjnej odpowiedniej dla waluty CHF, a tym samym obniżenie w początkowym okresie obowiązywania umowy wysokości rat kredytu w stosunku do rat kredytu nieindeksowanego do waluty CHF. Na gruncie niniejszej sprawy jest bezspornym, że Bank nigdy nie zaoferowałby powodom umowy kredytu w złotych polskich nieindeksowanego do waluty CHF z oprocentowaniem opartym o stawkę referencyjną

LIBOR 3M, zaś powodowie z uwagi na wysokość rat nie chcieliby zawrzeć umowy kredytu w walucie złoty polski nieindeksowanego do waluty CHF z wyższym oprocentowaniem, opartym o stawkę referencyjną WIBOR (nie mówiąc już o tym, że na zawarcie takiej umowy przez powodów nie zgodziłby się Bank, ponieważ nie posiadali oni zdolności kredytowej do zawarcia umowy kredytu we wnioskowanej przez nich kwocie w kształcie umowy kredytu w walucie złoty polski nieindeksowanego do waluty CHF z oprocentowaniem w oparciu o stawkę referencyjną WIBOR). Skoro bez postanowień umowy kredytu, które zostały uznane za abuzywne, brak byłoby godnego zamiaru stron w rozumieniu art. 65 § 2 k.c. co do zawarcia umowy kredytu, umowę tą należy uznać za nieważną w całości.

Podkreślenia wymaga przy tym, że w toku niniejszego postępowania powodowie od początku do samego końca konsekwentnie popierali żądanie uznania umowy kredytu za nieważną, uznając taką sytuację za korzystną dla nich, pomimo tego że w odpowiedzi na pozew zostały im nakreślone przez Bank oraz przez Sąd na rozprawie w dniu 3 lutego 2022 r. potencjalne negatywne skutki upadku umowy. Nie ma więc podstaw do uznania, że upadek umowy niósłby za sobą negatywne skutki dla powodów, co w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wykluczałoby możliwość stwierdzenia nieważności umowy (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak i Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG, LEX nr 2723333).

3. Roszczenie o zwrot świadczenia nienależnego.

Skoro umowa kredytu jest nieważna, to wszelkie świadczenia spełnione przez powodów na mocy tej umowy uznać należy za świadczenia nienależne w rozumieniu art. 410 § 2 k.c., podlegające zwrotowi na mocy art. 405 w zw. z art. 410 § 1 k.c. Stanowisko w tym względzie wyraził również Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 lutego 2021 r. sygn. III CZP 11/20, a mianowicie, że stronie, która w wykonaniu umowy kredytu, dotkniętej nieważnością, spłacała kredyt, przysługuje roszczenie o zwrot spłaconych środków pieniężnych jako świadczenia nienależnego (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.) niezależnie od tego, czy i w jakim zakresie jest dłużnikiem banku z tytułu zwrotu nienależnie otrzymanej kwoty kredytu.

Z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach niniejszej sprawy wynika, że do dnia 2 marca 2020 r. powodowie tytułem spłaty zobowiązania z umowy kredytu z dnia 28 kwietnia 2008 r. uiszcili na rzecz pozwanego Banku kwoty w wysokości 45.047,23 zł oraz 28.092,06 CHF, z czego w okresie do 2 kwietnia 2010 r. do dnia 2 marca 2020 r. spłacili 24.392,13 zł

oraz 28.092,06 CHF. W związku z tym, że stron powodowa wniosła o zasądzenie w pierwszej kolejności 24.392,13 zł oraz 28.092,06 CHF, a na ostatniej rozprawie wnieśli o zasądzenie tej kwoty z powodu nieważności umowy, to powództwo w tym zakresie tj. co do kwot głównych należało uwzględnić w całości. Jako że powodowie są małżonkami i ich majątek jest objęty ustawowym ustrojem wspólności majątkowej, Sąd zasądził powyższe kwoty na rzecz powodów łącznie.

Odsetki ustawowe za opóźnienie od powyższych kwot Sąd zasądził od dnia 4 lutego 2022 r. tj. dnia następnego po złożeniu przez powodów oświadczeniu, że nie wyrażają zgody na związanie niedozwolonymi postanowieniami umownymi. Oświadczenie takie zostało złożone na rozprawie w dniu 3 lutego 2022 r. i od tego dnia ustała bezskuteczność zawieszona umowy łączącej strony. Od tej pory można więc mówić o wymagalności roszczenia. Jak wskazał bowiem Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 7 maja 2021 r. sygn. III CZP 6/21 do chwili, w której należycie poinformowany konsument wyrazi zgodę na związanie niedozwolonym postanowieniem umownym albo zgody tej odmówi (ew. upłynie rozsądny czas do jej wyrażenia), umowa kredytu, która bez tego postanowienia nie może wiązać, znajduje się w stanie bezskuteczności zawieszony, tj. nie wywołuje skutków prawnych, choć skutki te może nadal wywołać w razie wyrażenia zgody na postanowienie albo - jeżeli są spełnione stosowne przesłanki - w razie jego zastąpienia regulacją zastępczą. Jest jasne, że tak długo jak trwa stan zawieszenia, kredytodawca nie może domagać się spełnienia uzgodnionych w tej umowie świadczeń. Jednakże zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem dotyczącym stanu bezskuteczności zawieszony (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2010 r., IV CSK 95/10 i z dnia 3 lutego 2017 r., II CSK 159/16, niepubl.; por. też wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 1995 r., I CRN 48/95 i z dnia 7 listopada 1997 r., II CKN 431/97, OSNC 1998 Nr 6, poz. 94) nie może również żądać zwrotu spełnionego świadczenia nienależnego, ponieważ decyzja co do związania postanowieniem i umową leży co do zasady w rękach konsumenta. Skoro zaś kredytodawca nie może wystąpić z takim żądaniem i w ten sposób postawić swych roszczeń restytucyjnych w stan wymagalności zgodnie z art. 455 k.c. (co do zastosowania art. 455 k.c. do roszczeń z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1976 r., III CRN 289/76, niepubl., z dnia 16 lipca 2003 r., V CK 24/02, OSNC 2004, Nr 10, poz. 157, z dnia 28 kwietnia 2004 r., V CK 461/03, IC 2004, nr 11, s. 43, z dnia 18 stycznia 2017 r., V CSK 198/16, niepubl. oraz uchwały Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 1991 r., III CZP 2/91, OSNCP 1991, Nr 7, poz. 93, z dnia 26 listopada 2009 r., III CZP 102/09, OSNC 2010,

Nr 5, poz. 75, z dnia 2 czerwca 2010 r., III CZP 37/10, OSNC 2011, Nr 1, poz. 2 i z dnia 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20), rozpoczęcie biegu ich przedawnienia nie wchodzi w rachubę. Sytuacja ulega zmianie dopiero w razie potwierdzenia klauzuli abuzywnej przez konsumenta, kiedy to klauzula oraz umowa stają się skuteczne z mocą wsteczną, albo odmowy jej potwierdzenia (upływu rozsądnego czasu do potwierdzenia), kiedy to dochodzi do utrzymania umowy z regulacją zastępczą (jeżeli są spełnione stosowne przesłanki) albo do całkowitej i trwałej bezskuteczności (nieważności) umowy. Owa trwała bezskuteczność (nieważność) jest równoznaczna ze stanem, w którym "czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia" w rozumieniu art. 410 § 2 in fine k.c. (condictio sine causa) oraz "nieważnością czynności prawnej" w rozumieniu art. 411 pkt 1 k.c.

W pozostałym zakresie roszczenie powodów w zakresie odsetek ulec musiało oddaleniu z przyczyn wskazanych powyżej.

4. Zarzut potrącenia.

Zarzut potrącenia zgłoszony przez pełnomocnika strony pozwanej w odpowiedzi na pozew nie mógł zostać uwzględniony. Co prawda pełnomocnik strony powodowej posiadał umocowanie do składania w imieniu Banku oświadczeń materialnoprawnych, w tym oświadczenia o potrąceniu, lecz pełnomocnik powodów nie posiadał umocowania do przyjmowania w imieniu powodów oświadczeń materialnoprawnych. Brak umocowania pełnomocnika powodów do przyjmowania w ich imieniu oświadczeń materialnoprawnych był wiadomy pełnomocnikowi strony pozwanej – pełnomocnik powodów informował o tym w szczególności w piśmie procesowym z dnia 27 lipca 2020 r. (k. 208) oraz podczas rozprawy w dniu 3 lutego 2022 r. Pomimo tego ani pełnomocnik strony pozwanej, ani sama strona pozwana nie złożyli oświadczenia o potrąceniu bezpośrednio powodom. Skoro jednak do tego nie doszło, oświadczenia o potrąceniu złożonego przez pełnomocnika strony pozwanej pełnomocnikowi powodów nie można uznać za skuteczne.

Dodatkowo należy również zaznaczyć, że zgłoszony przez pełnomocnika strony pozwanej zarzut potrącenia nie mógł odnieść skutku, a to z powodu braku wymagalności wierzytelności pozwanego Banku. Zgodnie z literalnym brzmieniem art. 498 k.c. § 1 obie wierzytelności muszą być wymagalne, aby potrącenie było możliwe. Dotychczasowe orzecznictwo wypracowało jednak odmienne stanowisko, w świetle którego wymagalna musi być tylko wierzytelność przedstawiona do potrącenia (przysługująca podmiotowi, który składa

oświadczenie o potrąceniu). Jest to istotne ułatwienie dla podmiotów, które chcą dokonać potrącenia, mają wymagalną wierzytelność i nie chcą czekać, aż upłynie termin spełnienia wierzytelności przeciwnej. Pogląd ten potwierdził ostatnio Sąd Najwyższy w wyroku z 5 marca 2019 r. (II CSK 41/18), w którym uznał, że przesłanką skutecznego potrącenia, wbrew treści art. 498 k.c., jest wymagalność tylko wierzytelności potrącającego. W niniejszej sprawie, jak już wskazano powyżej, dopiero w dniu 3 lutego 2022 r., (czyli kiedy powodowie odmówili zgody na związanie niedozwolonym postanowieniami umownymi) powstała wymagalność roszczenia Banku. Od tego bowiem dnia ustała bezskuteczność zawieszona umowy łączącej strony i dopiero od tego dnia można było podnieść zarzut ewentualnego potrącenia roszczenia należności przysługującej stronie pozwanej.

5. Zarzut zatrzymania.

Zarzut zatrzymania z art. 496 k.c. złożony przez pełnomocnika strony pozwanej w odpowiedzi na pozew również nie może zostać uwzględniony z przyczyn analogicznych co przy zarzucie potrącenia (brak umocowania pełnomocnika powodów do przyjmowania w ich imieniu oświadczeń materialnoprawnych, brak złożenia oświadczenia o skorzystaniu z prawa zatrzymania bezpośrednio powodom, brak wymagalności roszczenia zatrzymania).

Skorzystanie z prawa zatrzymania jest uzależnione od łącznego spełnienia dwóch przesłanek – mianowicie strony muszą być zobowiązane do wzajemnych świadczeń, a nadto skorzystanie z prawa zatrzymania wynikającego z art. 496 k.c. jest możliwe nie wcześniej, niż w sytuacji, w której druga strona wezwie do zwrotu spełnionego świadczenia. Ponadto, w doktrynie funkcjonuje pogląd, słuszny w ocenie Sądu, iż zastosowanie prawa zatrzymania jest wyłączone, jeżeli wierzytelność uzyskała przymiot potrącalności jeszcze przed podjęciem przez wierzyciela decyzji o powołaniu się na prawo zatrzymania (T. Wiśniewski. Prawo zatrzymania w Kodeksie cywilnym. Warszawa 1999, s. 126). Ponownie powołując się na argumentację co do wymagalności roszczenia, złożenie zarzutu zatrzymania przed dniem 3 lutego 2022 r. było przedwcześnie tj. zostało złożone, kiedy nie były wymagalne jakiegokolwiek roszczenia obydwu stron.

6. Zarzut przedawnienia.

Zarzut przedawnienia został zgłoszony przez stronę pozwaną wyłącznie na wypadek przyjęcia przez Sąd dopuszczalności tzw. „odfrankowienia” umowy kredytu – czyli uwzględnienia

przez Sąd roszczenia ewentualnego zgłoszonego przez powodów. Skoro Sąd uwzględnił roszczenie główne, zarzut przedawnienia nie może zostać uwzględniony, gdyż w ogóle nie dotyczy tego roszczenia.

Jedynie na marginesie Sąd pragnie zaznaczyć, że Sąd stoi na stanowisku, że roszczenie powodów stało się wymagalne (co już wielokrotnie zostało wyrażone) dopiero w dniu 3 lutego 2022 r. O abuzywności postanowień umownych sami powodowie dowiedzieli się około 2019 r. (k. 309 verte), sam pozew został złożony 4 maja 2020 r. Nie ma zatem to mowy o przedawnieniu roszczeń, a zarzut w tym względzie jest bezzasadny.

Koszty postępowania.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.c., czyli zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Bank jako strona przegrywająca sprawę w całości zobowiązany jest do zwrotu powodom łącznie wszystkich niezbędnych kosztów celowej obrony. Na koszty te w kwocie 7.917 zł złożyły się: opłata od pozwu w kwocie 1.000 zł; wynagrodzenie dla profesjonalnego pełnomocnika powodów w osobie adwokata w kwocie 5.400 zł (§ 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie); opłata skarbową od pełnomocnictwa na rzecz każdego z powodów w wysokości 17 zł oraz zaliczka uiszczona na poczet wynagrodzenia biegłego w wysokości 1.500 zł.

W związku z pokryciem przez tut. Sądów części wynagrodzenia należnego biegłemu za sporządzoną opinię w wysokości 183,75 zł Sąd nakazał pobrać tę kwotę od strony pozwanej na podstawie art. 83 ust. 2 i art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.